

ORGANIZAREA ȘI REALIZAREA LECȚIILOR PUBLICE ÎN COMUNITATE DE CĂTRE VIITORII JURIȘTI

ORGANIZAREA ȘI REALIZAREA LECTIILOR PUBLICE ÎN COMUNITATE DE CĂTRE VIITORII JURIȘTI

Lucrarea a fost elaborată în cadrul proiectului „**Abilitarea juridică prin acordarea asistenței juridice primare prin resurse comunitare**”, implementat de Institutul de Reforme Penale în parteneriat cu Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, precum și în parteneriat și cu suportul financiar al Misiunii OSCE în Moldova.

Autor: Victor ZAHARIA, Dr., conf. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova, Director IRP.

Coordonator: Ceslav PANICO, Manager de proiect, IRP.

Institutul de Reforme Penale (IRP)
str. M. Lomonosov nr. 33,
mun. Chișinău, Republica Moldova
Tel./fax: (22) 92-51-71
e-mail: info@irp.md
www.irp.md

© IRP 2015

Toate drepturile asupra publicației sunt rezervate Institutului de Reforme Penale (IRP). Atât publicația, cât și fragmente din ea nu pot fi reproduse fără indicarea sursei. Opiniile exprimate în lucrare aparțin autorului, care își asumă responsabilitatea pentru acestea și nu reflectă în mod necesar opinia Institutului de Reforme Penale, Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat sau a Misiunii OSCE în Moldova.

Misiunea OSCE în Moldova a oferit sprijin financiar la editarea prezentei publicații. Acest suport nu prevede aprobarea de către Misiune a conținutului, prezentării grafice sau a modului de expunere a informației și opiniilor ce se conțin în publicație.

CUPRINS

1. IMPORTANȚA DESFĂȘURĂRII LECȚIILOR PUBLICE PENTRU ABILITAREA JURIDICĂ A POPULAȚIEI	4
2. CE ESTE O LECȚIE PUBLICĂ?	6
3. DETERMINAREA SUBIECTELOR PENTRU LECȚIILE PUBLICE.....	7
4. LISTA POTENȚIALELOR TEMATICI PENTRU LECȚIILE PUBLICE.....	8
5. PREGĂTIREA PENTRU LECȚIA PUBLICĂ. ASPECTE LOGISTICE	10
6. APLICAREA METODELOR PARTICIPATIVE PENTRU DESFĂȘURAREA LECȚIEI PUBLICE	12
7. PLANUL UNEI LECȚII PUBLICE.....	15
8. REALIZAREA LECȚIEI PUBLICE	17

1. IMPORTANȚA DESFĂȘURĂRII LECȚIILOR PUBLICE PENTRU ABILITAREA JURIDICĂ A POPULAȚIEI

Pentru pacea și stabilitatea socială contează mult existența unor reglementări legale, în care să se găsească răspunsuri normative privind comportamentul pe care trebuie să-l manifeste o persoană într-o situație sau alta, drepturile și obligațiile pe care le are în raport cu alte persoane. Totuși, chiar în situația unei clarități avansate a reglementărilor juridice, oricum între membrii societății apar disensiuni, neînțelegeri, conflicte. În asemenea cazuri, de o importanță majoră pentru conviețuirea socială este existența unor mecanisme, prin care aceste neînțelegeri, conflicte ar fi aplanate și soluționate.

În comunitățile din Republica Moldova se întâlnesc multiple neînțelegeri, conflicte, litigii din varii domenii. Altfel spus, oamenii au multe probleme de natură juridică. În unele cazuri aceștia decid să le soluționeze pe cale amiabilă, altele prin intermediul instanțelor de judecată. Totuși, studiile în domeniu arată că în multe circumstanțe oamenii nu înțeleg la timp că au o problemă de natură juridică, nu acționează și încearcă să soluționeze aceste situații doar atunci când conflictul se află într-o fază avansată. În alte condiții, oamenii nu se decid să acționeze din diferite motive, inclusiv din lipsă de resurse, neîncredere în sistemul de justiție, frică de ceva nou și necunoscut, deoarece nu cunosc procedurile pe care trebuie să le urmeze și ce costuri și eforturi acestea implică. Mai mult decât atât, uneori nici nu se depun eforturi pentru a preveni aceste litigii și conflicte, întrucât nu se conștientizează importanța unor acțiuni ce constituie garanții legale ale desfășurării normale a interacțiunilor sociale.

Un răspuns concret în această situație vine din partea sistemului de asistență juridică garantată de stat, care, pe lângă acordarea asistenței juridice în cazuri concrete, are menirea de a contribui la abilitarea juridică a populației. Această sarcină este realizată prin multiple modalități, inclusiv prin mediatizarea serviciilor, acordarea asistenței juridice primare în comunități, desfășurarea lecțiilor publice etc.

În cadrul proiectului „Abilitarea juridică prin acordarea asistenței juridice primare prin resurse comunitare”, implementat de Institutul

de Reforme Penale în parteneriat cu Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, precum și în parteneriat și cu suportul financiar al Misiunii OSCE în Moldova, se depun eforturi pentru dezvoltarea unui mecanism de implicare a studenților-juriști în acordarea asistenței juridice primare garantate de stat. Prin diversificarea serviciilor se urmărește un mai bun acces la lege, la informația despre lege și la mecanismele de protecție a drepturilor omului pentru persoanele vulnerabile. O componentă importantă a proiectului este capacitatea studenților juriști cu aptitudinile necesare ca aceștia, cu sau fără implicarea parajuriștilor, să desfășoare lecții publice în comunitate.

Prin aceste lecții publice se intenționează ca membrii comunităților:

- să poată identifica dacă au sau nu o problemă de natură juridică;
- să cunoască căile de remediere, soluționare a problemelor juridice pe care le întâlnesc;
- să fie mai deciziși și să acționeze așa încât problemele juridice să fie soluționate la fază incipientă și, atunci când este cazul, prin mijloace amiabile și comunitare.

Pentru a facilita organizarea și desfășurarea unor asemenea lecții publice de către viitorii juriști, a fost elaborată această broșură. Intenția noastră este ca pe paginile acestei lucrări să se găsească răspunsuri la câteva întrebări, printre cele mai importante fiind: cum trebuie să planific o lecție publică, cum identific subiectele de interes pentru cei din comunitate, pe cine să invit la aceste lecții publice, când și unde să desfășor aceste întruniri, pe cine mai pot implica, ce metode să utilizez ca să asigur că am fost înțeles și am atins obiectivele acestor lecții publice.

Ne exprimăm convingerea că publicația va fi utilă pentru studenții-juriști, dar și pentru alte persoane interesate, așa încât desfășurarea unor lecții publice să fie de un real suport pentru cei din comunități, ei fiind mai informați și mai deciziși să acționeze dacă este cazul.

Victor ZAHARIA,
Director IRP

2. CE ESTE O LECȚIE PUBLICĂ?

În răspunsul la această întrebare nu vom căuta definiții științifice, ci vom da o definiție proprie, de orientare, pentru ca să avem o înțelegere comună atunci când discutăm despre sau intenționăm să realizăm o lecție publică.

O lecție publică este o formă organizată a procesului educativ, la care se pune în discuție un anumit subiect (subiect de interes membrilor comunității), cu un număr mediu de participanți (20-30 de persoane).

Obiectivele lecției publice sunt:

- să ofere claritate participanților referitor la cum este reglementat un anumit domeniu (tema discuției), care sunt cele mai frecvente conflicte și litigii ce apar în acest domeniu, ***ajutând participanții să analizeze propria situație și să identifice dacă au sau nu o problemă de natură juridică***;
- să explice participanților la discuții ***modalitățile de soluționare a problemelor de natură juridică*** invocate, încât aceștia să cunoască drepturile, obligațiile și rolul lor în fiecare dintre aceste proceduri/modalități;
- să ***încurajeze participanții la discuție să ia atitudine față de problemele de natură juridică pe care le întâlnesc sau ar putea să le întâmpine***, prin prevenirea acestor probleme și reacționarea timpurie la oricare abatere, încălcare a drepturilor lor, inclusiv prin mijloace amiabile și comunitare.

Lecția publică nu este o prelegere a unui orator experimentat și pregătit în fața unui auditoriu omogen. Este mai mult o discuție organizată la un anumit subiect, facilitată de către o persoană pregătită la acel subiect, aptă să comunice, să ofere informații, să ghideze discuția așa încât participanții (cu variate experiențe) să poată obține răspunsurile necesare la aspectele ce vizează acel domeniu.

3. DETERMINAREA SUBIECTELOR PENTRU LECȚIILE PUBLICE

Desfășurarea eficientă a unei lecții publice implică determinarea adecvată a subiectului de discuție în cadrul acelei lecții publice.

Pentru aceasta, cel care organizează lecții publice trebuie să cunoască bine care sunt problemele juridice pe care le întâlnesc membrii din comunitate.

Există diferite modalități de a determina necesitățile juridice ale locuitorilor anumitei comunități. Unele metodici sunt mai complexe, științific argumentate. Altele, mai simple și permit cu resurse minime de a determina care ar fi subiectele de interes pentru membrii comunității.

În acest sens, se recomandă viitorilor juriști să analizeze atent categoriile de probleme de natură juridică cu care membrii comunității se adresează pentru asistență juridică primară către parajurist. Examinând registrul asistenței juridice primare, discutând cu parajuristul, se poate crea o impresie clară referitor la cele mai frecvente probleme de natură juridică pe care le întâlnesc membrii comunității.

În situația în care într-o anumită localitate nu activează un parajurist, subiectele pot fi determinate în discuție cu liderii de opinie (de exemplu, primarul, directorul școlii, inspectorul de poliție, liderul asociației agricole) și cu membrii comunității.

De asemenea, trebuie luat în calcul faptul că **anumite subiecte ar putea să nu fie conștientizate într-o anumită comunitate și de aceea se recomandă viitorilor juriști să analizeze și rapoartele generale referitor la situația în țară, deducând și de acolo anumite subiecte pentru desfășurarea lecțiilor publice** (de exemplu: traficul de ființe umane, violența în familie, tortura și relele tratamente, discriminarea).

4. LISTA POTENȚIALELOR TEMATICI PENTRU LECȚIILE PUBLICE

Practica desfășurării lecțiilor publice de către parajuriști demonstrează că anumite probleme de natură juridică sunt prezente în toate comunitățile din Republica Moldova. Din asemenea considerente, mai jos găsiți anumite sugestii referitor la subiectele de discuție în cadrul lecțiilor publice.

1. Violența în familie și căile de intervenție
2. Prevenirea discriminării
3. Traficul de ființe umane
4. Combaterea torturii și altor rele tratamente
5. Interacțiunea cu poliția – drepturi și obligații
6. Angajarea în câmpul muncii. Concedierea. Demisia
7. Timpul de muncă și timpul de odihnă. Concediul de odihnă anual. Concediile sociale
8. Salarizarea. Reținerile salariale
9. Indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă
10. Dreptul la ajutorul social
11. Contractul de vânzare-cumpărare
12. Drepturile și obligațiile consumatorului
13. Delincvența juvenilă. Metode de prevenire
14. Aspectele juridice ale căsătoriei
15. Drepturile copilului
16. Procedura de instituire a tutelei și curatelei
17. Moștenirea legală

18. Moștenirea testamentară
19. Arenda în agricultură. Contractul de arendă în agricultură
20. Activitatea de voluntariat. Avantaje și posibilități, dezvoltarea activismului civic
21. Serviciul militar în termen. Opțiune sau obligație
22. Contractul de donație
23. Contractul de înstrăinare a bunului cu condiția întreținerii pe viață
24. Accesul la servicii medicale. Polița de asigurare medicală
25. Aspecte juridice privind dreptul de vecinătate
26. Drepturile și obligațiile persoanelor fizice care au acces în zona de frontieră (pescuit, vânătoare etc.)
27. Impozitele și taxele locale

NB: acestea sunt doar sugestii. Înainte de a decide tema unei lecții publice într-o anumită localitate, verificați dacă aceasta ar corespunde nevoilor și așteptărilor populației din acea comunitate.

5. PREGĂTIREA PENTRU LECȚIA PUBLICĂ. ASPECTE LOGISTICE

Varietatea condițiilor de desfășurare a lecțiilor publice nu ne impune o abordare rigidă referitor la aspectele logistice de organizare a acestora. Mai jos propunem anumite recomandări care ar facilita pregătirea pentru desfășurarea lecțiilor publice.

Timpul: lecțiile publice sunt destinate membrilor comunității. De aceea, **trebuie determinată acea perioadă a anului, lunii, săptămânii, zilei, în care membrii comunității** (sau un anumit grup) **ar fi mai puțin preocupați de grijile lor cotidiene.** Este mult mai ușor pentru membrii comunității să participe la o lecție publică în zilele de sărbătoare, zilele de odihnă (eventual, zilele ploioase).

De asemenea, trebuie luată în calcul și posibilitatea de desfășurare a lecției publice înainte sau imediat după alte întruniri ale membrilor comunității (ex. adunare la primărie, școală).

Durata: sigur că durata unei activități educative se stabilește în funcție de obiectivele acesteia, subiectul, spectrul de aspecte abordate. Pentru a putea pune în discuție un minim de aspecte relevante, **se recomandă ca lecția publică să aibă o durată de 45 minute – 1 oră și 30 minute.**

Locul: pentru desfășurarea eficientă a unei lecții publice este important ca mediul fizic să fie unul adecvat. Participanții trebuie să poată asculta, participa, fără a fi deranjați de factori externi. **Se recomandă a desfășura lecția publică într-o anumită sală** (oferită de primărie, școală, biblioteca din sat).

Numărul de participanți: cu cât numărul de participanți este mai mare, cu atât șansele de implicare a fiecăruia scad. **Numărul de participanți recomandat este de 15-20 persoane.**

NB : **aspectele de mai sus trebuie analizate cumulativ.** De exemplu, o lecție publică referitor la prevenirea delincvenței juvenile/la drepturile copilului/la violența în familie, ar putea fi desfășurată imediat după ultima lecție a elevilor și profesorilor, timp de o oră și 20 minute, în sala sportivă (care a fost aerisită) și ar putea să implice 30-35 de elevi din diferite clase.

6. APLICAREA METODELOR PARTICIPATIVE PENTRU DESFĂȘURAREA LECȚIILOR PUBLICE

Există o varietate de metode ce pot fi utilizate în cadrul activităților educative. Pentru a asigura atingerea obiectivelor propuse, implicarea membrilor comunității, valorificarea opiniilor și experiențelor lor, urmează a fi aplicate metode participative (de exemplu: asaltul de idei, discuția, discuția panel, studiile de caz, jocul de rol, simularea de proces și situații etc.).

Alegerea adecvată a metodelor va asigura transmiterea informației și punerea în discuție a ceea ce ați dorit să discutați, stimulând interesul participanților de a se implica, asigurându-vă că au înțeles și reținut informația relevantă.

Luând în calcul particularitățile lecțiilor publice desfășurate cu membrii comunității, structura sugerată, recomandăm să aplicați, în mod special, următoarele metode:

- miniprelegerea;
- asaltul de idei;
- discuția;
- studiul de caz.

MINIPRELEGerea

Este o relatare în anumită succesiune a unui șir de idei. Deseori, noțiunile generale, anumite concepte, modul în care sunt reglementate anumite relații sociale etc. sunt prezentate prin această metodă.

Miniprelegerea trebuie să aibă o structură logică. De regulă, are loc o prezentare mai generală a subiectului, urmată de anumite aspecte particulare.

Deși este un avantaj evident că transmiteți structurat informația, **miniprelegerea nu trebuie să dureze prea mult, ca să nu plictisiți participanții.**

ASALTUL DE IDEI

Este o metodă care permite obținerea, în mod creativ și cu participarea tuturor, a celor mai variate opinii, propuneri. De asemenea, este o modalitate de a capta atenția (prin chemare la implicare), dar și de verificare a nivelului de înțelegere a unui anumit subiect, domeniu.

Contează mult cum formulați întrebarea la care trebuie să răspundă participanții (**întrebarea nu trebuie să fie prea generală, dar nici exagerat de specifică încât să fie nevoie de cunoștințe speciale**).

Preluați toate ideile și doar apoi analizați-le. Nu „judecați” oamenii și ideile lor și nu le impuneți pe ale Dvs., faceți o analiză a ceea ce s-a propus.

Stimulați implicarea tuturor și nu admiteți ca cineva să domine asaltul de idei. Acordați timp suficient încât toți să-și expună opinia, dar nu „forțați” participanții să se implice.

DISCUȚIA

Discuția înseamnă interacțiune prin întrebări, răspunsuri, opinii **referitoare la un anumit subiect** (nu este despre tot și despre toate). Discuția permite a preciza, a pune la dubii, a sublinia anumite aspecte.

Facilitatorul/moderatorul **trebuie să stimuleze discuția și expunerea de opinii între participanți, să o mențină în arealul subiectului discutat**, fără a o transforma într-o miniprelegere sau într-o discuție contradictorie între el/ea și toți ceilalți participanți ori într-o avalanșă de opinii pertinente/impertinente subiectului discutat.

STUDIUL DE CAZ

Această metodă permite a analiza situații mai specifice. Important este să **alegeți cazul cât mai aproape de situațiile similare din comunitate.**

Prezentați clar situația, formulați problema, analizați cu participanții soluțiile posibile, oferiți-le posibilitatea să-și expună opinia referitor la eforturi și costuri, avantaje și dezavantaje. Nu permiteți referințe la aspecte prea generale (ex. situația economică a țării etc.), scepticism exagerat în găsirea soluției, dar încercați să identificați pași, etape ce ar conduce cu adevărat la soluționarea problemei de natură juridică. **Aduceți exemple din practică și din felul cum au procedat alții și au soluționat problema.**

NB: am înserat doar câteva sugestii. **Există variate surse referitor la utilizarea metodelor interactiv-participative, a căror lectură vă va permite să adaptați la maxim metodele aplicate în cadrul activităților educative, în funcție de circumstanțele specifice activității (de exemplu, elevii cu deosebit interes se implică în jocurile de rol).**

7. PLANUL UNEI LECȚII PUBLICE

Înainte de a desfășura o lecție publică, Vă recomandăm să faceți o **planificare minuțioasă a acesteia**. Mai jos sunt câteva aspecte la care trebuie să meditați și să decideți.

Timpul alocat: 60 minute

Tema: _____

Problema: _____

Scopul: _____

Obiectivele:

- _____
- _____
- _____

Conținutul:

1. _____
2. _____
3. _____

Desfășurarea lecției:

Activitate introductivă: 5 minute

Prezentarea problemei: 20 minute

Preluarea de întrebări și oferirea răspunsurilor: 15 minute

Discuțiile: 15 minute

Concluziile și evaluarea: 5 minute

Resursele: _____

8. REALIZAREA LECȚIEI PUBLICE

La începutul lecției publice trebuie să aduceți la cunoștință participanților despre ce veți vorbi, ulterior să le relațați subiectul, să precizați ce îi interesează la subiect, iar în final să deduceți cele mai importante concluzii. Astfel, putem diviza structural lecția publică în 3 părți: introducere, conținutul propriu-zis și concluzii.

Reamintim, **lecția publică urmează a fi desfășurată în conformitate cu planul pregătit anterior** (sigur, există o doză de flexibilitate și chiar este necesar să adaptăm cele planificate contextului, dar nici într-un caz nu încercați să improvizați).

Introducere:

- salutați participanții și prezentați-vă;
- concentrați atenția participanților la subiect. Acest obiectiv poate fi atins prin invocarea unor cazuri specifice, prezentarea unor date statistice, adresarea unei întrebări generale către participanți, inițierea unei scurte discuții și poate fi făcută după anunțarea temei, dar și înainte. Important este să faceți participanții să înțeleagă că ei trebuie și este bine să cunoască ceea ce veți discuta;
- anunțați tema lecției publice. Tema trebuie să fie formulată succint, totodată să permită anticiparea a ceea ce se va discuta. Dacă este cazul, puteți menționa de ce anume ați ales această temă pentru discuții și cum ați identificat-o;
- creați o atmosferă confortabilă și de încredere pentru învățare prin discuții;
- anunțați obiectivele activității, dar nu le citiți, ci încercați să le încadrați în explicația Dvs. de ce realizați această activitate. Nu uitați să faceți conexiune între ceea ce faceți Dvs. și nevoile participanților;
- explicați modalitatea în care veți desfășura lecția publică (de exemplu: voi face anumite precizări generale și ulterior vom examina și discuta cazurile pe care le-ați întâlnit Dvs.). **Participanții trebuie să știe când pot să adreseze întrebări!**

Conținutul propriu-zis:

- explicați noțiunile de bază pe care le veți utiliza pe parcursul lecției publice. Nu exagerați cu definiții juridice și științifice, adaptați limbajul pe înțelesul participanților;
- explicați modalitatea de reglementare a unui anumit domeniu și care sunt prevederile de bază;
- expuneți în consecutivitate logică subiectul de discuții;
- nu vă grăbiți să le spuneți imediat tot și mult. La faza de pregătire, alegeți volumul de informație pe care să-l puteți reda în timpul planificat. Rețineți: participanții trebuie să aibă posibilitatea să se implice. **Lecția publică nu înseamnă prelegere publică;**
- preluați întrebări care țin de subiectul discuției și nu vă abateți spre aspecte prea generale. Totodată, fiți atenți la felul în care refuzați sau evitați să puneți în discuție subiecte sensibile/necorespunzătoare temei lecției publice;
- discutați situații specifice, dar fiți atenți la cazurile în care cineva dintre participanți poate fi implicat direct într-o situație concretă și Dvs. o puteți prelua ca un exemplu general (ulterior puteți discuta individual în detaliu cu acea persoană după realizarea lecției publice) (**nu confundați lecția publică cu consultația publică!**);
- la preluarea întrebărilor sau în cadrul discuțiilor, nu permiteți unor participanți să domine discuția, stimulați interesul tuturor și implicați cât mai mulți participanți;
- precizați modalitatea în care membrii comunității pot soluționa probleme specifice și cum pot implica un specialist dacă este cazul (de exemplu, un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat);
- încercați să identificați căi reale, să explicați costurile și efortul pentru soluționarea problemei decât să vorbiți de potențiale căi în viitor (**oamenii caută soluții la o problemă prezentă, și nu la una viitoare!**).

Concluzii:

- verificați dacă participanții au înțeles ceea ce trebuiau să înțeleagă (v-ați atins obiectivele?). Putem deduce aceasta din conținutul discuțiilor și întrebărilor adresate de către participanți, dar poate fi adresată și o întrebare directă dacă au primit răspunsul la întrebările pe care le aveau la subiect și dacă le este clar cum trebuie să acționeze ca să evite sau să soluționeze anumite probleme de natură juridică;
- subliniați, reiterați succint cele mai importante aspecte discutate;
- încurajați membrii comunității să caute detalii referitor la subiectul discutat și, dacă este cazul, să acționeze;
- deduceți din discuții care ar fi un alt subiect de interes major pentru ei pentru a fi discutat în cadrul lecțiilor publice. Dacă cunoașteți aranjamentele logistice, puteți chiar să conveniți când desfășurați următoarea lecție publică.

După realizarea activității, încercați să faceți o autoevaluare și să analizați critic dacă ați atins obiectivele, ce a fost bine, ce trebuie să faceți altfel la următoarea lecție publică. Această analiză trebuie să includă atât aspectele de conținut, metodologice, cât și logistice.

PREGĂTIȚI-VĂ MINUȚIOS PENTRU FIECARE ACTIVITATE.

ANALIZAȚI ȘI REVIZUIȚI PROPRIILE PLANURI.

EXERSAȚI.

**DUPĂ FIECARE ACTIVITATE, PRIVIȚI CRITIC LA CEEA CE AȚI
REALIZAT, NU PIERDEȚI LECȚIA!**

CITIȚI SURSE ADIȚIONALE.

CONSULTAȚI SPECIALIȘTII DACĂ ESTE CAZUL.

SUCCES!

Lucrarea a fost elaborată în cadrul proiectului „**Abilitarea juridică prin acordarea asistenței juridice primare prin resurse comunitare**”, implementat de Institutul de Reforme Penale în parteneriat cu Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, precum și în parteneriat și cu suportul financiar al Misiunii OSCE în Moldova.